

N:o 16.

Ank. till Riksd. Kansli den 4 Februari 1878, kl. 5 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, angående afsöndring af jord från åtskilliga kronans egendomar för särskilda ändamål; Gifven Stockholms Slott den 25 Januari 1878.

Till Kongl. Maj:t hafva följande ansökningar ingifvits om afsöndring af jord från Kronan tillhöriga fastigheter.

1:o. Har i en af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Kristianstads län gemensamt med biskopsembetet i Lunds stift anmäld och förordad ansökning Stoby församling i nämnda län anhållit att, för anläggande af ny kyrkogård, få, jemte annan jord, från det till midfastan 1896 utarrenderade fanjunkarebostället vid Skånska Husarregementet ¹⁵/₁₆ mantal Stoby N:s 2 och 3 afsöndra en af landtmätare uppmätt och kartlagd jordrymd om 3 kvadratref 64 kvadratstänger, emot den årliga afgäld, som af landtmätaren med gode män därför föreslagits, eller fem kubikföt spanmål, hälften råg och hälften korn, att utgöras efter årlig markegång;

och har, uti häröfver infordradt utlåtande, Kongl. Maj:ts och rikets Kammarkollegium, sedan boställets arrendator förmält sig ej hafva något mot berörda ansökning, tillstyrkt, att den begärda afsöndringen måtte få ega rum mot föreslagen afgäld, att utgöras af församlingen eller Stoby kyrkas patronus, om, såsom uppgifvet blifvit, denne sig dertill förbundit; hvarjemte Kammarkollegium, för den händelse afgälden befunnes böra, efter det bostället blifvit arrendeledigt, utgöras med ett oföränderligt penningebelopp, hemställt, att detta måtte bestämmas till 13 kronor 17 öre, som efter 1876 års medelmarkegångspris å råg och korn motsvarade den erbjudna spanmålsafgålden.

2:o. Har Seglora församling i Elfsborgs län, med förmålan, att den skolplan om $6\frac{1}{10}$ kappland, som jemlikt Kongl. brefvet den 17 November 1857 fått utan afgäld afsöndras från indragna hautboistbostället Ingeshult N:o 1 om $\frac{1}{4}$ mantal krono, och hvarå för flera år sedan uppförts ett skolhus för en af rotarne till den hittills varande ambulatoriska folkskolan i församlingen, numera behöfde utvidgas, sedan församlingen beslutat å stället inrätta en fast folkskola, på det att derigenom utrymme kunde beredas till så väl bostadshus åt folkskoleläraren som planteringsland för skolbarnen, i underdånighet anhållit, att från sistnämnda boställe måtte för ändamålet få afsöndras en af landtmätare på karta affattad och beskrifven jordrymd om 3 tunnland 15,8 kappland eller 19 qvadratref 56 qvadratstänger, deri inberäknadt det förut upplättna jordstycket;

och hafva — sedan kronofogden och häradskrifvaren i orten, efter uppskattning, föreslagit afgälden för den ifrågavarande marken till $2\frac{1}{2}$ skålpund smör, att utgå efter tjuguetårig markegång med 1 krona 19 öre, samt underdåniga yttranden derefter inhemtats från så väl Seglora församling och boställets arrendator som uppbořdsförvaltningen, domkapitlet i Göteborg och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande — Kammarkollegium och Arméförvaltningen i gemensamt underdånigt utlåtande, enär de 3 tunnland 9,4 kappland, hvilka nu vore i fråga att för folkskolans behof från bostället Ingeshult ytterligare afsöndras, till största delen bestode af berg och stenbunden skogs- och betesmark, som syntes kunna utan någon olägenhet af bostället undvaras, lika med öfriga vederbörande, tillstyrkt den ifrågasatta jordafsöndringen samt hemställt, att afgälden måtte fastställas antingen till $2\frac{1}{2}$ skålpund smör, att af församlingen lösas med penningar efter årlig medelmarkegång, eller ock till värdet deraf efter tioårigt medelpris, utgörande för år 1876 1 krona 59 öre; hvarförutom kollegierna ansett det vilkor böra vid afsöndringen fästas, att stängsel omkring skolplanen i dess helhet skulle, då sådan påfordras, af församlingen uppföras och i laggildt skick underhållas.

3:o. Har Båraryds församling i Jönköpings län i underdånighet anhållit att från indragna hautboistbostället vid Jönköpings regemente Båraryd Östergård N:o 2, $\frac{3}{4}$ mantal, få till utvidgning af församlingens kyrkogård afsöndra en af landtmätare å karta affattad och beskrifven jordrymd om en qvadratref emot årlig afgäld af 2 centner hårdvallshö, att utgå efter tioårigt medelmarkegångspris;

varande i anledning häraf underdåniga yttranden afgifna ej mindre af boställets arrendator, boställsdirektionen och chefsembetet vid nämnda regemente samt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet, hvilken sistnämnda myndighet dervid erinrat, att medelpris å hö icke funnes i lä-

nets markegångstaxa upptaget, än ock af Kammarkollegium jemte Arméförvaltningen, hvilka, lika med öfriga vederbörande, tillstyrkt den begärda jordafsöndringen och tillika hemstält, att församlingen måtte förklaras skyldig att såsom afgäld för den afsöndrade lägenheten årligen utgöra antingen lösen för 2 centner hårdvallshö efter hvarje års markegångspris, eller ock en viss summa i penningar, 6 kronor 28 öre, utgörande värdet å höet efter 1876 års markegång.

4:o. Har Hökhufvuds församling i Stockholms län i underdånighet sökt att till plats för skolhus med planteringsland få från det till statsverket indragna och för dess räkning till den 14 Mars 1890 utarrenderade häradsskrifvarebostället Wattensta N:o 4, om $\frac{3}{4}$ mantal, emot årlig afgäld för alltid afsöndra ett jordområde, innehållande enligt deröfver upprättad karta med beskrifning 4 qvadratref 76 qvadratstänger.

Öfver denna ansökning har Kammarkollegium, till åtlydnad af nådig befallning, inhemtat samt med eget underdånigt utlåtande öfverlemnad underdåniga yttranden af boställets nuvarande arrendator, tillförordnade kronofogden i orten, vederbörande kontraktsprost, domkapitlet i Upsala och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet, äfvensom församlingen lemnats tillfälle att å nyo uttala sig i ämnet; och har Kongl. Maj:t af de sålunda inkomna yttrandena inhemtat:

att arrendatorn bestridt bifall till församlingens ansökning, under andragande hufvudsakligen, att gällande arrendekontrakt icke ålade arrendatorn skyldighet att afstå någon boställets jord, hvartill anledning i förevarande fall desto mindre förefunnes, som expropriation af annan mark för ändamålet kunde med fördel ega rum; att den ifrågavarande jorden, hvarå arrendatorn nedlagt odlingskostnader till belopp af omkring 400 kronor, vore för bostället af stort värde, samt att den förbindelse, som genom en öfver samma mark ledande väg för närvarande egde rum mellan olika delar af boställets jord, genom afsöndringen skulle blifva afstängd;

att församlingen åter förklarar ifrågavarande jordstykke vara den för ändamålet lämpligaste plats, som möjligen kunde erhållas;

att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, för den händelse behofvet af den föreslagna jordafsöndringen skulle finnas ådagalagdt, ansett, förutom andra vilkor, böra för afsöndringen föreskrifvas, att församlingen skulle dels erlægga årlig afgäld i spanmål med lösen efter medelmarkegångspris, motsvarande icke allenast jordens behållna afkastning, utan ock det intrång, som genom afsöndringen komme att vid egornas bruk boställshafvaren förorsakas, dels till nuvarande arrendatorn utgifva ersättning för den på jorden nedlagda odlingskostnad, och att berörda så

väl afgäld som ersättning skulle, i händelse öfverenskommelse derom ej kunde träffas, bestämmas i den ordning Kongl. förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 April 1866 stadgade; samt

att Kammarkollegium, som ansett utredt, att det omförmälda jordområdet vore för ifrågavarande allmännyttiga ändamål det lämpligaste bland dem, som blifvit därför ifrågasatta, lika med kontraktsprosten och domkapitlet, tillstyrkt, att, utan afseende å arrendatorns bestridande, den begärda jordafsöndringen måtte få ege rum, men, i syfte att arrendatorn måtte erhålla full ersättning för den skada, han genom afsöndringen komme att lida, hemställt, att såsom vilkor därför måtte bestämmas, att församlingen skulle vara skyldig dels att under nuvarande arrendeperiod till arrendatorn och derefter till statsverket erlagga en jordens behållna afkastning i dess nuvarande skick motsvarande årlig afgäld, hvilken efter förslag af skattläggningsmän borde af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande bestämmas i spanmål, att lösas efter tioårigt medelmarkegångspris, dels att omkring det afsöndrade området uppföra och underhålla erforderligt stängsel, dels ock bekosta ny vägs anläggande i stället för den, som nu funnes å ifrågavarande område.

Slutligen har

5:o. i en till Kongl. Maj:t ingifven skrift Fabriksidkaren C. Ahlberg, som från det för Kronans räkning till Auditören L. Stuart på 30 år från den 14 Mars 1853 utarrenderade hemmanet $\frac{7}{8}$ mantal N:o 2 Nedre Jerfva i Solna socken af Stockholms län fått till sig upplåtet ett vid norra stambanans anläggning genom jernvägsspåret, å ena, samt en mellan Jerfva station och allmänna landsvägen för jernvägens räkning anlagd väg, å andra sidan, från hemmanets öfriga egor afskuret jordområde, innehållande enligt en af landtmätare upprättad karta med beskrifning 5 kvadratref 50 kvadratstänger, i underdånighet anhållit, att, enär sökanden å berörda område anlagt en rullgardinsfabrik och hade för afsigt att der ytterligare uppföra bostäder för fabriken arbetare, men dessa anläggningar, hvilken redan medtagit en kostnad af omkring 40,000 kronor, icke kunde utan äfventyr af allt för stor ekonomisk förlust komma till ett tillfredsställande utförande, med mindre sökanden vunne tryggad besittningsrätt till marken, sökanden måtte i nåder tillåtas att med full eganderätt förvärfva den ifrågavarande lägenheten, emot erläggande antingen för en gång af 1,000 kronor eller ock af årlig afgäld till enahanda belopp, som hittills för lägenheten betalats i arrende, eller 50 kronor.

Efter

Efter att i anledning af denna ansökning hafva inhemtat yttranden ej mindre af kronofogden i orten och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Stockholms län, hvilka öfverensstämmande förklarar sig anse den ifrågasvarande lägenhetens bibehållande under Neder Jerfva hemman icke vara för hemmanet till någon fördel, hvarförutom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vitsordat, att den erbjudna köpeskillingen af 1,000 kronor mer än motsvarade lägenhetens värde, än ock af hemmanets arrendator, som förmält sig icke vilja motsätta sig bifall till ansökningen, derest arrendet för hemmanet, som för närvarande utgjorde 60 tunnor spanmål, hälften råg och hälften korn, minskades med 50 kronor årligen icke allenast under nu löpande arrendeperiod, utan ock för de derpå följande 20 åren till den 14 Mars 1903, under hvilken tid optionsrätt till arrendet skulle nuvarande arrendatorn eller hans rättsinnehafvare tillkomma, — har Kammarkollegium i infordradt underdånigt utlåtande på det sätt tillstyrkt bifall till ifrågasvarande ansökning, att eganderätt till den omförmälda lägenheten måtte sökanden tillerkännas, emot erläggande af den erbjudna köpeskillingen, 1,000 kronor, som derefter borde användas på enahanda sätt som i nådiga brefvet den 29 Maj 1874 föreskrifvits, samt med vilkor i öfrigt, att, i händelse stängsel nu eller framdeles blefve behöfligt emot angränsande egor, sådant stängsel skulle omkring lägenheten uppsättas och underhållas, hvarjemte Kammarkollegium, som ansett nuvarande hemmansarrendatorns af denna fråga beroende rätt inskränkt till nu löpande arrendeperiod, hemställt, att arrendatorn eller hans rättsinnehafvare måtte berättigas att under den tid arrendekontraktet gälde af statsverket årligen uppbära femtio kronor i ersättning för den förlust dem genom försäljningen tillskyndades;

Och har jemväl Kongl. Styrelsen för statens jernvägstrafik, med tillkännagifvande att omförmälda jordområde icke kunde komma i fråga att för jernvägstrafikens behof användas, tillstyrkt bifall till ansökningen på de af Kammarkollegium föreslagna vilkor.

Detta med hvad mera handlingarne i förevarande ärenden innehålla har Kongl. Maj:t tagit i öfvervägande och vill härmed föreslå Riksdagen att medgifva:

1:o. att från *fanjunkarebostället Stoby N:is 2 och 3* må, för anläggande af ny kyrkogård i Stoby församling, afsöndras den ofvan omförmälda, nämnda boställe tillhöriga jordrymd af 3 qvadratref 64 qvadratstänger, emot årlig afgäld, under nu löpande arrendeperiod af fem kubikfot spanmål, hälften råg och hälften korn, att utgöras efter årlig markegång, samt derefter allt framgent af tretton kronor 17 öre;

2:o. att från indragna *hautboistbostället Ingeskult N:o 1* må, för utvidgande af Seglora församlings skolhustomt, afsöndras dertill föreslagna 19 kvadratref 56 kvadratstänger jord, emot årlig afgäld af en krona 59 öre samt på i öfrigt af Kammarkollegium och Arméförvaltningen föreslagna vilkor;

3:o. att från indragna *hautboistbostället Båraryd Östergård N:o 2* må, till utvidgande af Båraryds församlings kyrkogård, afsöndras den för sådant ändamål ifrågasatta jordrymd af en kvadratref, emot årlig afgäld af sex kronor 28 öre;

4:o. att från indragna *häradeskrifvarebostället Wattensta N:o 4* må, till skolhustomt och planteringsland för Hökhufvuds församling, afsöndras dertill föreslaget jordområde af 4 kvadratref 76 kvadratstänger, emot årlig afgäld, att utgå i penningar till det belopp, hvartill densamma efter uppskattning i den ordning Kongl. förordningen den 14 April 1866 stadgar kan varda bestämd, samt på i öfrigt af Kammarkollegium föreslagna vilkor;

5:o. att från *kronohemmanet Neder Jerfva N:o 2* må, emot köpeskilling af ett tusen kronor och den af Kammarkollegium föreslagna stängselskyldighet, till handlanden Ahlberg försäljas den omförmälda jordrymd om 5 kvadratref 50 kvadratstänger, som nu å nämnda hemman af Ahlberg disponeras;

samt att den härför inflytande köpeskillingen må få användas på sätt Kammarkollegium hemställt, äfvensom ersättning till hemmanets nuvarande arrendator eller hans rättsinnehafvare under nu löpande arrendeperiod utgå af statsmedel med femtio kronor årligen.

De till förevarande ärenden hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande Utskott tillhandahållas, och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

Hans Forssell.

Utdrag af protokollet öfver Finans-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 25 Januari 1878.

N ä r v a r a n d e:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre *De Geer*,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena *Björnstjerna*,
Statsråden: Herr *Lagerstråle*,
Thyselius,
Carlson,
Friherre *Alströmer*,
Lovén,
Friherre *von Otter*,
Forssell, och
Rosensvärd.

Vidare uppläste Departementschefen, Statsrådet *Forssell* till justering följande, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts uppå Statsrådets enhälliga tillstyrkande denna dag fattade beslut, uppsatta förslag till Kongl. Maj:ts nådiga propositioner till Riksdagen, nemligen:

b) angående afsöndring af jord från åtskilliga kronans egendomar för särskilda ändamål,

Uppå Statsrådets tillstyrkande behagade Hans Maj:t Konungen i nåder gilla berörda förslag, sådana de finnas detta protokoll bilagda; Och skulle i enlighet med samma förslag nådiga propositioner till Riksdagen afgå.

Ex protocollo

Axel Ädelgren.
